

Preek Breukelen

d.d. 8 januari 2017, eerste van Epifanie
Jesaja 42:1-9 & Matteüs 3:13-17

'Het is goed dat we op deze manier Gods gerechtigheid vervullen.'

Gemeente van Jezus Christus,

Toen Johannes de Doper optrad in de woestijn van Judea verkondigde hij: *Kom tot inkeer want het Koninkrijk van de hemel is nabij.* Uit Jeruzalem, uit heel Judea en uit de omgeving van de Jordaan stroomden de mensen toe en ze lieten zich door Johannes dopen terwijl ze hun zonden beleden. En, zo horen we vandaag, ook Jezus kwam vanuit Galilea naar de Jordaan om zich door Johannes te laten dopen. Ieder jaar, op de eerste zondag van Epifanie, klinkt het verhaal van Jezus' doop in de Jordaan uit één van de evangeliën. En ieder jaar komen we opnieuw voor de vraag te staan wat die doop nou eigenlijk zegt over Jezus. En dit jaar wil ik het eens anders aanpakken en de vraag stellen: wat zegt de doop van Jezus over ons?

We blijven immers altijd zitten met de ongemakkelijke vraag waarom Jezus zich liet dopen. Moest Hij tot inkeer komen? Had Hij zonden die weggewassen moesten worden? Het past niet in het beeld dat wij van Jezus hebben. En het past ook niet in het beeld dat Johannes de Doper heeft, die aanvankelijk protesteert: *Ik zou door U gedoopt moeten worden.* In de eerste eeuwen bestond er een christelijke stroming die geloofde dat Jezus gewoon mens was die bij de doop in de Jordaan geadopteerd is door God. Op zich een aantrekkelijke visie aangezien maar twee evangeliën een geboorteverhaal kennen, maar alle vier evangelisten het openbaar optreden van Jezus laten beginnen met zijn doop. Maar aan de andere kant ook weer een lastige visie omdat diezelfde evangelisten Jezus toch ook een grote goddelijkheid meegeven. Ook is er jongere theorie dat Jezus zo mens met mensen wilde zijn dat Hij ook wilde delen in hun zonden en in hun doop. Maar ook dat is - voor mij in ieder geval - nog steeds geen bevredigende verklaring. Daarom laten we dit punt maar even rusten. Jezus is gedoopt door Johannes de Doper en volgens het evangelie van Matteüs wil Jezus dit laten gebeuren omdat het op deze manier goed is de gerechtigheid van God te vervullen.

Met het vervullen van de gerechtigheid komen we bij de prachtige lezing uit Jesaja. *Hier is mijn dienaar, hem zal ik steunen. En ongebroken en vol vuur zal hij het recht op aarde vestigen.* Wanneer Jezus gedoopt is en uit het water omhoog komt, ziet Hij hoe de geest van God als een duif op Hem neerdaalt. En er klinkt een stem uit de hemel die zegt: *Dit is mijn geliefde zoon, in hem vind ik vreugde.* Ook in deze woorden worden wij meegenomen naar diezelfde lezing uit Jesaja: *Hij is mijn uitverkorene, in hem vind ik vreugde. Ik heb hem met mijn geest vervuld.* Zo heeft Matteüs de doop van Jezus plaats laten vinden omringd door de woorden van Jesaja. Alle verwachting die het volk kende, ziet Matteüs vervuld in Jezus. En ik kan u verzekeren dat de eerste hoorders van het evangelie bij die woorden die Matteüs gebruikt meteen het hele Jesaja-gedeelte horen meeklinken. Hier in die doop waar de Geest op Hem neerdaalt en de Hemel hem aanwijst als de geliefde zoon, krijgt Jezus als dienaar ook zijn taak mee. Wat kunnen wij

van die Jezus verwachten die daar gedoopt wordt? Dat Hij de zaak van God behartigt zoals beschreven in Jesaja 42: Hij zal de volken het recht doen kennen. Hij zal het geknakte riet niet breken, hij zal de blinden de ogen openen. Ja, hij is redder van zijn volk en licht voor de wereld.

Dat hele programma is een spiegel voor de kerk, een spiegel voor het geloof. Zoeken wij naar woorden voor deze wereld, naar onze taak in het leven, dan vinden wij hierin het antwoord. Dat klinkt misschien hoogdravend want hoe zouden wij het werk van Jezus kunnen doen? Wij zijn geroepen om zijn lichaam te zijn, als gemeente mogen wij zijn handen en voeten zijn, het lichaam waarvan hij het hoofd is. Wij zijn zijn opstandingslichaam. Alles wat God aan licht aan deze wereld gegeven heeft, alles wat Hij in zijn zoon heeft geleerd, is niet gestorven maar wordt na de opstanding gedragen door zijn gemeente. En juist omdat wij zo'n belangrijke taak hebben, omdat wij die naam waardig moeten zijn, is het ook noodzakelijk om ons telkens opnieuw te ijken aan de Schrift, te ijken aan het Woord, zoals bijvoorbeeld dat programma van Jesaja 42.

Jezus was een jood en liet zich dopen zoals vele joden zich lieten dopen door Johannes in de Jordaan. Niet zoals wij dat doen *in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest*, maar onder het belijden van de zonden. Die joden werden in die doop geen christenen. Dat moet even helder zijn, dat zou een anachronisme zijn want christenen bestonden toen nog niet. Het waren gelovige joden die zich bewust waren van de keuzes die ze in hun leven maakten, die bereid waren om te zien dat hun denken en hun handelen niet altijd overeenkomstig waren met de zaak van God. Volgens het verhaal was er dus een grote bereidheid tot zelfbeschouwing, grote bereidheid om het vuil af te wassen, om weer schoon op weg te gaan naar Gods toekomst. En diezelfde bereidheid moet ook de kerk hebben. We moeten voortdurend toetsen of ons denken en ons handelen de zaak van God dienen, of wij nog dienaren zijn van de Eeuwige of van andere zaken.

Niet alles wat christelijk is, is christelijk. Daar bedoel ik mee dat er voldoende wordt gezegd en gehandeld in Naam van de Heer, dat tegenstrijdig is met het Woord dat wij ontvangen hebben. Het zit niet in de naam. Kijken we nogmaals bij die doop van al die joden in de Jordaan dan is het joods zijn dus niet waar het om draait, maar het gericht zijn op God. Als bij die doop veel farizeeën en Sadduceeën verschijnen, noemt Johannes hen 'addergebreed' en zegt: *breng liever vruchten voort die een nieuw leven waardig zijn*. En, zo zegt Johannes ook, je kunt wel zeggen: we hebben Abraham als vader, maar dat God zelfs uit stenen kinderen van Abraham kan verwekken. Het zit niet in de naam. Het zit niet in vlees en bloed, niet in de genen. Het is een bewust willen leven in het verbond, het is kind willen zijn van de Eeuwige, kind van zijn toekomst. Niet alles wat christelijk is, is christelijk. Zo las ik in TROUW van gisteren de bijdrage van James Kennedy over de inauguratie van Trump en de verwording van de religie in de Verenigde Staten. Dominee Paula White, de voornaamste religieuze adviseur van Trump, noemt zelfverloochening iets dat van de duivel is. Zelfverloochening; niet jezelf maar de hemel je kompas laten zijn en je verantwoordelijk weten voor de rechten van ieder mens. Met die uitspraak dat zelfverloochening van de duivel is, hebben we een christelijke dominee die lijnrecht ingaat tegen de woorden van Jezus zelf, waar Hij zegt: *Wie achter mij aan wil komen, moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en mij volgen*. Als er één kerngedachte in ons geloof dan is het toch wel de liefde. En

diezelfde liefde maakt ons duidelijk dat wij niet voor onszelf leven maar met elkaar en voor elkaar. Waar dat niet gebeurt, breken wij het geknakte riet af en doven wij de kwijnende vlam. En recht zal niet meer gekend worden. Niet alles wat christelijk is, is christelijk.

Een ander punt dat veel dichter bij onszelf ligt, is of wij als mens de bereidheid hebben onszelf ook te bevragen, onszelf ook te veranderen. Wij zeggen als Pauluskerk dat ieder mens welkom is, dat ieder mens er mag zijn zoals hij of zij is omdat ieder mens ook een uniek mens is. En dat wil ik zeker hoog houden. Maar ieder mens moet wel de bereidheid hebben om te zoeken naar het goede, de bereidheid hebben om het vuil van het leven af te wassen en te streven naar Gods koninkrijk. Wij spreken niet zo makkelijk over zonde. Het blijft een lastig woord. Zeker omdat wij een traditie hebben waarin we velen in zondigheid zijn neergedrukt. Toch weten we ook, als we eerlijk zijn, dat wij niet allemaal voortdurend gericht zijn op God en de eeuwigheid. Ook wij zijn mensen die in al onze menselijkheid meedraaien in deze wereld en ook medeverantwoordelijk zijn voor hoe het draait in deze wereld. We doen wellicht ons uiterste best en toch hebben wij ook vaak genoeg inkeer nodig, omkeer, en het wassen van onze handen. Iedereen is welkom in de gemeente van Christus, iedereen zoals hij of zij is. Maar wel in het bewustzijn dat geloof een leerweg is, dat geloof een verlangen is naar nieuwe toekomst, dat geloof ook van je vraagt om jezelf volledig te toetsen en je hart weer te keren naar de God die liefde is. De kerk kan niet alle denken en handelen bewieroken. De kerk kan niet verworden tot een plek van egocentrisme waarin jouw leven en jouw belangen centraal staan en de kerk je vooral een goed gevoel moet geven. Dan krijgen we een god die jou volgt in plaats dat jij God volgt. God wordt aangepast aan jouw persoonlijk verlangen en van dat soort gelukclubjes kennen wij er al voldoende in onze samenleving. In de kerk mag je zijn wie je bent als deel van de gemeenschap.

Onze Pauluskerk streeft ook naar het gesprek met de wereld, met andere religies en andere inspiraties. Zo hebben wij lezingen gehad van onder andere het humanisme en wordt deze kerk voortdurend gevuld met kunst die ons kijken naar de werkelijkheid op zijn kop kan zetten of kan uitdagen. Ik kan me voorstellen dat sommigen wel eens vraagtekens zetten bij die openheid naar de wereld toe, terwijl het lijkt alsof wij voor sommige christelijke stromingen de deuren gesloten houden. In de oecumene van de kerken zit altijd het gevaar dat je uit het grote verlangen naar eenheid inlevert op je geloof. Hetzelfde gevaar zit er in het gesprek met de wereld. Het verlangen kan groot zijn om het iedereen naar de zin te maken. Maar waar je in het verlangen naar eenheid in de kerk of in de wereld, zoekt naar een voor iedereen aanvaardbaar gemiddelde, lever je soms zoveel in dat het een nietszeggende eenheidsworst wordt die voor iedereen onaanvaardbaar zou moeten zijn. Ja, wij moeten het contact met de wereld. En ja, wij moeten ook het contact onderhouden met de kerken. Maar wel vanuit ons geloof. Wel vanuit de waarden die wij ontvangen uit het Woord. Wij zoeken het recht in deze wereld en accepteren daarom niet het onrecht. Wij willen mensen doen opstaan in nieuw leven en duwen ze daarom niet naar beneden. Wij gaan voor de liefde waarin wij zegenrijk met elkaar leven en gaan dus niet voor haat en oordelen die al het samenleven ontwrichten. Het zijn maar een paar voorbeelden die duidelijk maken dat wij in het contact waar wij naar verlangen en waar wij ook steeds naar moeten blijven zoeken, niet met een lege agenda komen maar eigenlijk Jesaja 42 in onze broekzak hebben zitten: wij zoeken een wereld van gerechtigheid, wie doet er mee? En je zult ook binnen andere

geloven mensen vinden met hetzelfde vuur. En je zult ook binnen andere inspiraties mensen vinden die ongebroken datzelfde recht zoeken. Laten we die krachten bundelen om zo God gerechtigheid te vervullen.

Hier is mijn dienaar, hem zal ik steunen. Wat zegt de doop van Jezus over onszelf, over ons als gemeente? Die doop maakt ons duidelijk wat onze taak en onze zaak is. En voortdurend mogen wij ons daar op richten. En voortdurend mogen wij onszelf leren en verbeteren, zodat wij met geheel ons hart en vervuld met de geest tegen de Eeuwige kunnen zeggen: hier is uw dienaar.

In de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.